

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.818/2012/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Pintér István (címe) ügyvéd által képviselt I.rendű felperes neve (címe) I. rendű, II.rendű felperes neve (címe) II. rendű, III.rendű felperes neve (címe) III. rendű, IV.rendű felperes neve (címe) IV. rendű és V.rendű felperes neve (címe) V. rendű felpereseknek, az ifjabb dr. Horváth Ferenc (címe) ügyvéd által képviselt Allianz Biztosító Zrt. (címe) alperessel szemben kártérítés iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 12.P.21.781/2011/25. számú ítélete ellen az alperes részéről 26. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét részben megváltoztatja, és az alperes által az I-II. rendű felpereseknek fizetendő nem vagyoni kártérítés tőkeösszegét személyenként 3 000 000 (hárommillió) Ft-ra, a felpereseknek megfizetendő perköltség összegét 561 175 (ötszázhatvanegyezer-százhetvenöt) Ft-ra, míg az államnak külön felhívásra megtérítendő kereseti illeték összegét 530 244 (ötszázharmincezer-kétszáznegyvennégy) Ft-ra leszállítja, egyebekben az ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az I-II. rendű felpereseket, hogy fizessenek meg 15 napon belül az alperesnek 15 875 (tizenötezer-nyolcszázhetvenöt) Ft másodfokú perköltséget, továbbá kötelezi az alperest, hogy fizessen meg ugyancsak 15 napon belül a III-IV. rendű felpereseknek személyenként 12 700 (tizenkétezer-hétszáz) Ft, míg az V. rendű felperesnek 6 350 (hatezer-háromszázötven) Ft másodfokú perköltséget, valamint térítsen meg az államnak - az állami adóhatóság felhívására az abban megjelölt módon és határidőn belül - 240 000 (kétszáznegyvenezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

Néhai **Sz. N.** - az I-II. rendű felperesek gyermeke, a III-V. rendű felperesek unokája - 2009. július hó 8. napján közlekedési balesetben elhunyt, amikor gyalogosan közlekedve kilépett a társai sorából, s ekkor őt elütötte **P. Zs.** az általa vezetett - s az alperes által

biztosított - személygépkocsival. **P. Zs.t** a Nyíregyházi Városi Bíróság bűnösnek mondta ki közúti baleset okozásának vétségében (42.B.244/2010/10.).

A néhait az I-II. rendű felperesek temették el a helyben szokásos módon, ennek költsége 450 509 Ft volt. 2010. évben háromszemélyes síremléket is állíttattak 1 200 000 Ft-ért, ehhez kapcsolódó költségként felmerült még 32 120 Ft.

Az I-II. rendű felperesek és a néhai egyetlen gyermekük a II. rendű felperes szüleivel, a III-IV. rendű felperesekkel 2003. április hó 25. napjáig egy háztartásban éltek, amikor is önkormányzati bérlakásba költöztek, ennek ellenére a néhai kapcsolata az apai nagyszülőkkel továbbra is szoros maradt; rendszeresen járt hozzájuk és amiben tudott, segített. Az I-II. rendű felperesek a gyermek születésétől kezdődően rendszeresen látogatták az I. rendű felperes **"R-ben"** élő édesanyját, az V. rendű felperest és az I. rendű felperes testvérét. Amennyiben lehetőségük volt, ők is eljöttek Magyarországra; eleinte évente átlagosan hat alkalommal, míg az utóbbi években havonta egyszer találkoztak. A felperesekhez a néhai nagyon kötődött, közöttük szoros, szeretetteljes kapcsolat volt. Szabadidejében többnyire a családdal ment kirándulni vagy a rokonokat meglátogatni. Sokat segített a ház körül és a kertben, megbízható, házas, segítőkész volt.

A haláleset óta az I-II. rendű felperesek lelkileg összetörték. Minden nap kijárnak a gyermekük sírjához, ennek érdekében a lakóhelyükről is csak nagyon ritkán, a legszükségesebb okból mozdulnak ki. Náluk a gyász korai szakaszára jellemző tünetek észlelhetők, gyászféléseik megfogalmazása nem jelent számukra megkönnyebbülést, ellenkezőleg, a fájdalmuk fokozódik és a negatív lelkiállapotuk mélyül. A tagadás és a harag jellemző rájuk. Az I. rendű felperesnél az elhúzódó gyászreakciónak megfelelő pszichés kép állapítható meg bűntudat mellett. A külvilág, az élet iránti érdeklődése csökkent, érzékeny, sebezhető, könnyen megbántódik. Belvilágát önmagára és a környezetére irányuló harag, düh terheli. Örömforrásai beszűkültek, a boldogtalanság érzésével küszködik. A II. rendű felperesnél ugyancsak az elhúzódó gyászreakció pszichés képe állapítható meg. A külvilág iránti érdeklődése és vitalitása csökkent, negatív tartalmú gondolataira és érzéseire beszűkül. Önmagát és a világot szükségtelennek érzi, értéktelennek éli meg, életkedve és örömforrásai megfogyatkoztak. A III-V. rendű felpereseknél normál gyázmunka állapítható meg, ám az unokájuk halála és a gyermekeiket ért tragédia, az ő szenvedésük érzelmileg mélyen érinti őket. Mindhárman az életkoruknak megfelelő mentális állapottal rendelkeznek, s korosztályukra jellemzően lelkileg sérülékenyebbek, érzelmi teherbírásuk gyengébb. A tragédia elfogadását és feldolgozását az könnyíti meg, hogy gyermekeik támaszt, vigaszt jelentenek számukra.

Az alperes peren kívül vagyoni kártérítés címén teljesített kifizetést az I-II. rendű felpereseknek 428 855 Ft összegben.

A felperesek módosított keresetükben az alperest az I-II. rendű felperesek javára személyenként 4 850 000 Ft nem vagyoni kártérítés és ennek a baleset bekövetkeztétől járó késedelmi kamatai, valamint 1 234 665 Ft vagyoni kártérítés és ennek az egyes tételek kifizetésének napjától járó késedelmi kamatai, a III-IV. rendű felperesek javára személyenként 1 200 000 Ft, az V. rendű felperes javára pedig 1 000 000 Ft nem vagyoni

kártérítés és ezen összegek után 2009. július hó 8. napjától járó késedelmi kamatai megfizetésére kérték kötelezni.

Az alperes ellenkérelmében a felperesek keresetének részbeni elutasítását kérte egyrészt azt összecszerűségében vitatva, másrészt a néhai 30 %-os mértékű közrehatására hivatkozással. A keresetet az I-II. rendű felperesek esetében személyenként 1 500 000 Ft, a III-IV. rendű felperesek esetében személyenként 600 000 Ft, az V. rendű felperes esetében pedig 400 000 Ft nem vagyoni kártérítés iránti követelésben ismerte el, továbbá vitatta a vagyoni kárigény egyes elemeit is. A nem vagyoni kárigény vonatkozásában a baleset bekövetkeztének napja, és a 2011. szeptember hó 28. napján kelt levélben biztosított határidő közötti időtartamra ismerte el a késedelmi kamatot, mert a felperesek a felhívása ellenére nem adták bankszámlájuk számát, ezért nem tudta átutalni a nem vagyoni kártérítés összegét.

Az elsőfokú bíróság a 25. sorszám alatt meghozott ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. és a II. rendű felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 237 400 Ft vagyoni kártérítést és ennek 2011. szeptember hó 28. napjától járó késedelmi kamatát, továbbá személyenként 4 500 000 Ft, a III-IV. rendű felpereseknek személyenként 1 000 000 Ft és az V. rendű felperesnek 600 000 Ft nem vagyoni kártérítést, valamint ezen összegeknek 2009. július hó 8. napjától járó késedelmi kamatát; ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 600 000 Ft perköltséget, valamint az államnak külön felhívására 158 733 Ft állam által előlegezett költséget és 710 240 Ft kereseti illetéket.

Határozatának indokolása szerint a néhai halála részben azért következett be, mert ő megszegte a KRESZ 21. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat, amikor gyalogosan nem a járdán közlekedett annak ellenére, hogy erre lehetősége lett volna. A járdát és az igen széles, a gyalogosközlekedésre ugyancsak alkalmas füves útpadkát nem használták a gyalogosok, sőt, a néhai a sorból kilépve belépett az úttestre a hozzá közelebb eső jobboldali forgalmi sáv csaknem közepéig. Ugyanakkor a gépjárművet vezető **P. Zs.** számára a gyalogosok a biztonságos fékezési távolság határáról – 35-39 méterről – már egyértelműen láthatóak voltak, szembejövő forgalom nem volt, ennek ellenére csak viszonylag kis oldaltávolságot tartva kerülte ki őket. Ha nagyobb oldaltávolságot tart - amelyre lehetősége lett volna -, a baleset elkerülhető lett volna, továbbá késő éjszaka az úttest szélén csoportosan haladók esetében számítania kellett volna akár váratlan irányváltoztatásra is valamelyikük részéről. Ezen körülményekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a néhai közrehatásának mértékét 25 %-ban határozta meg.

Az I-II. rendű felperesek által előterjesztett vagyoni kárigényt ennek a közrehatásnak a figyelembevételével túlnyomórészt elfogadta, s csak azokban a kiadásokban, illetve azok arányos részében nem marasztalta az alperest, amelyek nem csak a perbeli káreseménnyel voltak okozati összefüggésben. Az elsőfokú bíróság a felek között a Ptk. 293. §-ában írt szabálynak megfelelően számolt el - az alperes peren kívüli teljesítését elsősorban a kamatokra vette figyelembe, és kötelezte az alperest a fennmaradó 237 400 Ft vagyoni kár megfizetésére.

A Ptk. 355. §-ának (1) bekezdése szerint a kárért felelős személy köteles a károsult nem vagyoni kárát is megtéríteni, ami az Alkotmánybíróság 34/1992. (VI. 1.) AB határozata értelmében a személyhez fűződő jogok megsértéséért járó felelősség alakzata. A Ptk. 75. §-ának (1) bekezdése értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. A Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján pedig akit személyhez fűződő jogában megsértenek, kártérítést követelhet. A Ptk. a személyhez fűződő jogokat nem taxatív módon sorolja fel, azok körét a bírói gyakorlat is alakítja. Mindenképpen személyhez fűződő jogot sért az, aki megsérti másnak az Alkotmány 70/D. §-ának (1) bekezdésében biztosított lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez fűződő jogát, valamint a 15. §-ával védett család intézményét.

Személyiségi jogsérelmet jelent ugyanakkor az életminőség, a lelkiállapot hátrányos megváltozása is. Jelen esetben az I-II. rendű felpereseknek sérült a legmagasabb szintű lelki egészséghez fűződő személyiségi joga, hiszen mindkettejükön elhúzódó gyászreakció, mint pszichés kórkép jelentkezik. Ugyanakkor sérült a család is, mert egy korábban összetartó, egymásra odafigyelő, egymást szerető családból éppen a legfiatalabb, a gyermek szakadt ki úgy, hogy a szülőknek esélyük sincs arra, hogy a család ismét teljes legyen. Emellett mind a szülőknél, mind a nagyszülőknél a korábbihoz képest az életminőség jelentős romlása következett be.

Az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítések összegének meghatározásánál figyelembe vette, hogy az I-II. rendű felperesek az egyetlen gyermeküket veszítették el, s náluk nem csupán az életminőség és a lelkiállapot romlása következett be, hanem konkrét pszichés károsodás. A helyben lakó III-IV. rendű felpereseket közvetlenebbül érintette a tragédia, mivel részben gyakrabban találkoztak unokájukkal, részben pedig naponta szembesülnek gyermekük és menyük lelkiállapotával. Az elsőfokú bíróság tekintettel volt arra is, hogy a károkozó csak részben volt felelős a baleset bekövetkeztéért. Kármegosztást a nem vagyoni kártérítés esetében ugyan nem lehet alkalmazni, azonban a mérték meghatározásánál az állandó bírói gyakorlat szerint is figyelembe kell venni azt, hogy a kár nem csak a károkozó magatartása miatt következett be.

Mindezek alapján a rendelkező részben meghatározott összegeket találta alkalmasnak az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozására, s kötelezte az alperest késedelmi kamat megfizetésére is a kár bekövetkeztétől kezdődően. A számlaszám közlésének elmaradásával összefüggő alperesi álláspontot nem fogadta el, mert egyrészt a felperesek nem kötelezhetők az alperes által választott fizetési mód elfogadására, másrészt a II. rendű felperes számlaszámát az alperes ismerte, mégsem fizette meg az ő részére sem az elismert nem vagyoni kártérítést.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 81. §-ának (2) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperesek perköltségének megfizetésére, valamint a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján az állam által előlegezett teljes szakértői díjnak és a kereseti illeték pervesztességével arányos részének megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet részbeni megváltoztatásával a nem vagyoni kártérítés összegének leszállítását kérte az I-II.

rendű felperesek esetében személyenként 2 000 000 Ft-ra, a III-IV. rendű felperesek esetében személyenként 600 000 Ft és az V. rendű felperes esetében 400 000 Ft-ra. A nem vagyoni kártérítés elsőfokú bíróság által megítélt összegét eltúlzottnak tartotta, mert ugyan helytállóan kerültek megállapításra a felpereseket ért testi és lelki hátrányok, ám a kárösszeg nem állt arányban a felpereseket ért személyiségi jogsérelemmel, a balesetkori ár- és értékviszonyokkal, a társadalom teherbíró képességével és a kialakult bírói gyakorlattal. Álláspontja szerint a néhai közrehatása sem tükröződött kellő mértékben a nem vagyoni kártérítés megítélt összegében. Kérte az I. rendű felperes személyes meghallgatását és ezt követően a pszichológus szakértői vélemény kiegészítését amiatt, mert a munkaviszonya is a baleset évében szűnt meg.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az első fokú ítélet helybenhagyását kérték annak helyes indokai alapján, amivel szemben felhozott alperesi érveket nem tartották alaposnak. Elleneztek az alperes által kért bizonyítási kérelem teljesítését, valamint hivatkoztak a BDT. 2008/1763. szám alatt közzétett eseti döntésre a megítélt összecszerűség alátámasztása érdekében.

Az ítélet tábla a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a vagyoni kártérítésre, a nem vagyoni kártérítés nem fellebbezett részére és a késedelmi kamatfizetésre, valamint a kereset részleges elutasítására vonatkozó rendelkezéseit. Az ítélet tábla a fellebbezést az I-II. rendű felperesek tekintetében részben alaposnak találta a következők szerint:

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást kiegészíti azzal, hogy az I. rendű felperes 1964. évben, a II. rendű felperes 1960. évben, a III. rendű felperes 1935. évben, a IV. rendű felperes 1936. évben, az V. rendű felperes 1943. évben született, s a néhai 18 évesen hunyt el. Ezen kiegészítések mellett a tényállást az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta és azt helyesen állapította meg, amiből levont jogi következtetései azonban részben nem voltak helytállóak.

A felpereseknek a hozzátartozójuk halála folytán sérült a családhoz tartozás, családban éléshez fűződő személyiségi joguk, amiért a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján kártérítést követelhetnek a polgári jogi felelősség szabályai szerint. A polgári jogi - kártérítési - felelősség (Ptk. 345. §-ának (1) bekezdése) megállapításához azonban a károkozó jogellenes, tehát személyhez fűződő jogot sértő magatartásán túlmenően az ezzel okozott, személyiséget ért hátrány bizonyítása is szükséges, mégpedig a kárigényt érvényesítő felperesek részéről. A családban, teljes családban élés joga védett személyiségi jog. A kárt okozó esemény folytán bekövetkező tragikus változás megbontja a családi kapcsolat fennálló rendjét, azt erőszakosan változtatja meg és ezzel sérül a hátramaradott szülők, nagyszülők családi kapcsolatokhoz való joga. Ha ez az életminőségük korlátozottságával is jár, megalapozza a nem vagyoni kártérítéshez való jogot. A gyermek/unoka, mint közeli hozzátartozó elvesztése a családban élés életminőségétől fosztotta meg a felpereseket, ami az érintettek mindennapi életvitelére, a társadalmi életben való részvételükre - különösen a szülők esetében - jelentős kihatással van. A nagykorú fiú halála nemcsak azt jelentette, miszerint a szülők számára végleg megszűnt annak a lehetősége, hogy abban a családban, amelyhez a gyermek is tartozott, a jövőben

együtt éljenek, hanem azt a hátrányt is el kell szenvedniük, hogy ez a gyermek a jövőben már érzelmi és egyéb támaszt sem nyújthat nekik. A családból kiesett gyermek halála olyan változásokat idézett elő a felperesek életvitelében, amely az életminőségüket kedvezőtlenül befolyásolta. A III-V. rendű felperesek esetében a nem vagyoni kárpótlásra való jogosultság megállapításához olyan hátrány bizonyítása nem volt szükséges, hogy az említett személyiségi jogsérelem következtében a lelki egészségük is károsodott.

Az ítélezési gyakorlat szerint a nem vagyoni kárpótlás mértékének meghatározásánál a károsult személy körülményeit, életkorát, a társadalomban elfoglalt helyzetét, a káreseménynek a károsult személyével való összefüggéseit kell döntő súllyal értékelni. A nem vagyoni kárpótlás mértéke megállapításánál tehát a jogsértés súlyát és a következmények súlyosságát kell figyelembe venni, nem hagyható figyelmen kívül az összeg meghatározásánál a hasonló következményekkel járó, korabeli káreseményekkel kapcsolatos ítélezési gyakorlat és az annak megfelelő egységes megítélés követelménye sem.

Az I. rendű felperes esetében nem találta megalapozottnak az alperes bizonyítási kérelmét az ítéltábla, mert az őt ért pszichés sérelmet feltáró szakértő előtt ismert volt a munkahelye elvesztésének a ténye, így a szakvéleményét is ezen körülményre figyelemmel alakította ki, és határozta meg, hogy a gyermek elvesztése miatt őt milyen lelki hátrány érte.

Az I-II. rendű felpereseket pszichés károsodás is érte, ezáltal ők többleshátrányt szenvedtek el a teljes családban való éléshez való jog sérülése mellett, s a nem vagyoni kárpótlás náluk kettős személyiségi jogsérelmet volt hivatott ellensúlyozni. A nem vagyoni kártérítés összege azonban az ő esetükben eltűzött volt a feltárt immateriális hátrányokhoz képest, figyelemmel a baleset bekövetkezésének körülményeire, így a néhai nem vitatható felelősségére is. Ezen szempontokra tekintettel az I-II. rendű felperesek esetében a korabeli ár- és értékviszonyok figyelembevételével személyenként 3 000 000 Ft nem vagyoni kárpótlás szükséges, de egyben elegendő is az őket ért immateriális hátrányok ellensúlyozásához.

Az elsőfokú bíróság helyesen vette számba és értékelte a III-V. rendű felperesek esetében bekövetkezett kompenzálendő hátrányokat, amely szempontokat egyenként és összességében figyelembe véve megfelelően határozta meg az azok ellensúlyozására alkalmas nem vagyoni kárpótlás összegét is, ami szükséges, de egyben elegendő is az elszenvedett hátrányok kiegyenlítéséhez.

Megjegyzi az ítéltábla, hogy a felperesek által a részükre megítélt nem vagyoni kártérítés összegszerűségének alátámasztására felhívott BDT 2008/1763. szám alatt közzétett eseti döntés is a fentebb kifejtetteket erősíti a felperesek álláspontjával ellentétben. Ezen döntés szerint ugyanis a 11 éves gyermekük elvesztése miatt - akit a kijelölt gyalogátkelőhelyen ütött el az ottani alperes által biztosított személygépkocsi, amelynek sofőrje kizárólagosan felelős volt a balesetért - a szülők részére nem vagyoni kártérítésként 3 000 000, illetőleg 3 500 000 Ft-ot ítélt meg, mert ez az összeg alkalmas a kettős személyiségi jogsérelem miatt őket ért hátrányos következmények enyhítésére.

A leírtak miatt az ítélet tábla az első fokú ítélet fellebbezett részét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben - az I-II. rendű felperesek javára megállapított nem vagyoni kárpótlás összege tekintetében - megváltoztatta, valamint ennek megfelelő arányban leszállította az alperes által fizetendő perköltség és megtérítendő kereseti illeték összegét is, míg azt egyebekben helyben hagyta.

A fellebbezési eljárásban az I-II. rendű felperesek részben lettek pervesztesek, míg az alperes a III-V. rendű felperesekkel szemben teljesen pervesztes lett, ezért ők a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése, illetőleg a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése szerint kötelesek másodfokú perköltséget fizetni, amelynek általános forgalmi adóval növelt összegét az ítélet tábla a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése alapján állapította meg; a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapul. A per tárgyi illetékfeljegyzési jogos volta folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték pervesztességéhez igazodó részét az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74. §-ának (3) bekezdése értelmében irányadó, a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján köteles külön felhívásra megtéríteni, míg az I-II. rendű felperesek ezen kötelezettség alól ez utóbb felhívott rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján mentesültek.

Debrecen, 2013. február hó 4. napján

dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, dr. Pribula László sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő